

תוספות ישנים

## יד:

## חמש עשרה נשים

## פרק ראשון יבמות

מסורת הש"ס

(א) ובאי דפרין (א) דאלימיה דהך מהך (א) דהא מההיא דלעיל גמי דייקרי שפיר על כרחך דמודעי להו אפי' אי אמרינן דלא עשו דאלי'ה קשה לן ב"ש מב"ה אמאי לא נמנעו דאין לנו לומר (דלמא) דהאי דלא נמנעו ב"ש משום דלא עשו כדצריהם דהיכא אמרינן דלא עשו היכא דשייך אגודות אגודות אכל הכא לא עשין דהרואה יאמר לאתחא לא צריכי שהיי הריבה נשים אחרות יונאלי ואי"כ אפי' לא עשו ב"ש כדצריהם ל"ל דמודעי להו ואי"כ פריך שפיר מאי אולמיה דהך מהך ומשני מהו דתימא כיה קלא אית לה ולא צריכי למימר לעיל [גבין] כיה דמודעי (ניה) [לכו] דליכא למפרך אמאי לא נמנעו היה להם להנמנע משום הטרות דהתם ודאי עשו ב"ש כדצריהם דלא שייך אגודות אגודות דהרואה יאמר לאתחא לא צריכי דוח לא קשה מידי דל"ל ע"כ דמודעי להו אפי' אי אמרי' לא עשו: בבבא אשת איש. י"מ ספק אשת איש היינו מגרש אשתו ולנה עמו כפונדקי אחא מתלמא היא דמגרש אשתו וכו' ספק אשת איש היא ופליגי ב"ש ובי"ה אי צריכא גט שני:

(א) ל"ל ומאי דפרין מאי אולמיה דהך מהך היינו משום דגם כההיא דלעיל גמי דייקין שפיר דע"כ דמודעי להו כו'.

**בשלמא** ב"ש לא נמנעו מב"ה כו'. להאי גירסא לא מוכח מהכא אלא דלמ"ד עשו אודועי מודעי להו אכל ר"ח גרים איכא בשלמא ב"ה לא נמנעו מב"ש דטומאות דב"ש לב"ה טהורות ויניהו חאת הגירסא נראית דבכל מקום ב"ש מחמיר לענין טומאה דכי חשיב צעדיות (פ"ה) קולי דב"ש וחומרי דב"ה לא חשיב אלא תרי מיילי דטומאה וטהרה אכל כל שאר מיילי דטומאה וטהרה כגון שדרה וגולגולת ושוקת יהוא הוו ב"ש לחומרא והשתא לפי האי גירסא מוכח שפיר לאודועי מודעי להו [אפי' לא עשו] דליכא למימר דלא נמנעו ב"ש מב"ה משום דלא עשו ב"ש כדצריהם והיו עושין בכל דבר כב"ה ואפי' לקולא כדמוכח לקמן דהא טעמא דלא עשו משום אגודות וצטומאה ובטהרה דב"ש לחומר' היה להם לב"ש למנוע מלעשו' טהרות אגב כלים דב"ה דליכא אגודות דהרואה אומר לא צריכי לכלים דידהו כדאמר גבי שוקת בית יהוא הרוואה אומר לאפושוי מיא הוא דעבדי אלא ודאי ע"כ אודועי הוו מודעי להו אפילו למ"ד לא עשו והא דקאמר בשלמא בית הלל לא נמנעו מב"ש דטומאות דב"ש לב"ה טהורות ויניהו ואע"ג דבתרי מיילי ב"ש לקולא הני תרי מיילי לא שכיחי א"נ נקט בשלמא משום אליצא דמ"ד לא עשו א):

**פשימא** בני חייבי לאוין בשרים נינהו. תימה דלא

מסיק אדעתא' דאתא לאפוקי מדר"ע ואי הוה האי ר' אלעזר אמורא הוה א"ש דפשיטא ליה דאין הלכה כר"ע אכל הוא רבי אלעזר בן שמוע שהוא תנא כדמוכח צעשרה יוחסין (קדושין עה:); ונראה דס"ד דלשום תנא לא הוי ממזר מיבמה לשוק אלא דוקא מחייבי לאוין דשאר כדתנן בהמולך (לקמן מט. ושם) איזהו ממזר כל שאר בשר שהוא בלא יבא דתנן בהאשה רבה (לקמן ד' גז. ושם) האשה שהלך בעלה ובעה למד"ה ואמרו מת בעלה ואח"כ מת בנה ונשאת ואח"כ אמרו לה חילוף היו הדברים תנא (מזה ומזה) והולד ממזר (מזה ומזה) משמע דהוי ממזר מיבמה לשוק קס"ד דקנסא בעלמא הוא אע"ג דמינא בגמ' זו דברי ר"ע דלמר אין קידושין תופסין צבייבי לאוין הויא צרייתא לא שמיע ליה:

**ובספק אשת איש.** לשון אחר שפי' כקונט' דהיינו שכיב

מרע שכתב גט לאשתו ואע"ג דאין שם מחלוקת ב"ש ובי"ה הא נחלקו במגרש אשתו ולנה עמו כפונדקי

לא נהירא דצהדיא חשיב הכא הויא פלוגתא דהמגרש אשתו ולנה עמו כפונדקי: **בגמי** ישן. תימה למ"ד בפי' [הזורק] צניטין (ד' עט: ושם) דאם פטרה בגט ישן תנשא למתחלה למה היה להם למנוע דמשמע דלא נמנעו משום דלא עשו כדצריהם או משום דהוו

מודעי להו ופרשי: **ארא** ב"ש אמאי נמנעים מב"ה. וא"ת ודלמא משום ממאנת ומשום ההיא דשוה כסף ככסף היו נמנעים דאם נתקדשה לראשון כפרוטה ולשני דנינר לב"ש מקודשת לשני וצניה מן הראשון ממזרים ואומר ר"י דעיקר הך צרייתא משום צרות קתני לה ולבך קתני לה גבי מתני' דהכא' דלגבי הכי קתני לה מתני' ומשמע משום צרות גרידא היו נמנעים: **ובמאי שנא ודאי** כו'. לא אשנויאי קאי אלא בתר דאסיק קושייתו גא לפרש הצרייתא: **נעשה** בדברי ב"ה הוד"ר פגום לדברי ב"ש. פי' כקונט' דאע"ג דבני חייבי לאוין כשרים לקהל חללים הם לענין כהונה דאתי צקי' מאלמנה כדלקמן ופליגי אדר' יהושע ולית ליה פירכא דמה לאלמנה שכן היא עצמה מתחללת ועוד י"ל דשפיר אית ליה הך פירכא ומ"מ הולד פגום מדאיצטריך במחזור גרושתו היא תועבה ואין צניה תועבין (קידושין דף עו.) ול"ל קרא דהא לא אחי מק"ו דאלמנה דאיכא למיפרך שכן היא עצמה מתחללת אלא דאתי למידק הא כיזא בזאת דהיינו יצמה לשוק צניה תועבין אכל קשה דכסוף גדה (ע. ושם) מסיק ר' יהושע דולד מחזיר גרושתו כשר משום היא תועבה ואין צניה תועבין ול"ל קרא דליכא למימר דאתי למידק אבני יצמה לשוק דהא לקמן קאמר רבי יהושע בני צרות מעיד אני לכם דכשרים לכהונה לב"ש משום פירכא

**ומאי אולמיה דהאי מאאי.** דקאמר ה"נ מסתברא דמודעי להו מהאי היכי מסתברא טפי: **קלא אים לה.** ולא צריך לאודועי ומהתם לא חילף דמודעי: ה"ג **פשיטא בני חייבי לאוין כשרים נינהו: מדר"ע.** לקמן בפרק החולץ (דף מט.): **צורות.** צמתני': **וצאחיות.** בפרק ד' אהין (לקמן כו.):

בפרק ב"ש (לקמן קי.) דתנן בש"א אין ממאנים אלא צרוכות וכו' והקטנה בת מילאין קרי ספק אשת איש דלמא ממאנת ונפקא. לישנא אחרינא נראה שכיב מרע שכתב לאשה זה גיטין מהיום אם מתי מחולי זה כל אותם הימים נקראת ספק אשת איש (א) כדתנן (גיטין דף עד.) מה היא כל אותן הימים ר' יוסי אומר בעילתו וסוף ספק ר"מ אומר בעילתו תליה וסוף לא תחייחד עמו אלא ע"פ עדים אע"פ שלא שנינו זה מחלוקת ב"ש ובי"ה על כרחך נחלקו זה אותו מחלוקת שנחלקו במגרש את אשתו ולנה עמו כפונדק (שם דף פא.) לב"ש דלמרי לא אמרי' הן הן עדי ייחוד הן הן עדי ביאה אינה צריכה הימנו גט שני ולב"ה דלמרי הן הן עדי ייחוד הן הן עדי ביאה צריכה הימנו גט שני (ב) ובפי' מי אשחזו קורדייקוס (שם עג:) איפליגו צה ר' יוסי צר' יהודה ורבנן דקתני ראוה שנתייחדה עמו בצאפלה כו' ומוקמינן התם דאליצא דב"ה דמגרש אשתו ולנה עמו כפונדקי הוא דאיפליגו צה דלמרי' כמאן אולא הא דא"ר יוחנן מחלוקת כשראוה כשנבעלה כו' וההיא דר' יוחנן גבי פלוגתא דב"ש ובי"ה איתמר: גט ישן (ג) המגרש את אשתו ולנה עמו כפונדקי צמס' גיטין כהזורק (ד' פא.): **בכסף ושוה כסף כפרוטה ושוה פרוטה.** לענין קידושי אשה ב"ש אומרים דדינר ושוה דינר ובי"ה כפרוטה ושוה פרוטה(ה) ודינר הוא כסף כורי ופרוטה היא של נחושת וה"ק הכא בכסף ושוה כסף לב"ש כפרוטה ושוה פרוטה לב"ה ובפי"ק דקדושין (דף יב.) קרי לדינר דב"ש כסף דלמר רב אסי כל כסף האמור בתורה סתם כסף כורי ואותצין והרי קידושי אשה כו' לימא רב אסי דלמר כב"ש: **מן הספק.** קא ס"ד השתא באיסור ספק כגון מגרש ולנה עמו כפונדקי דליכא אלא ספק דשמא גא עליה לשם קידושין: **לצרה עצמה.** הא דקתני נמנעים מצרה עצמה ולעולם ב"ש נמי נמנעים מב"ה מלישא צרת הבת בלא חליצה: **מן הספס.** כל כמה דלאו מודעי להו לא היו פרשי מסתמא דודאי אי הוי מהנך דלא סבירא להו הוו מודעי להו: **הולד פגום לדברי ב"ש.** דאם היה כהן פסול לכהונה. ואע"ג דבני חייבי לאוין כשרים לקהל חללים הם לענין כהונה דאתא צקי' מאלמנה לב"ג לקמן בשמעמין וטו"ז:

שיהו

**אי אמרת בשלמא** דמודעי להו משום הכי לא נמנעו אלא אי אמרת דלא מודעי להו בשלמא ב"ש מב"ה לא נמנעו דטמאות דב"ה לב"ש טהרות נינהו אלא ב"ה מב"ש למה לא נמנעו טהרות דב"ש לב"ה טמאות נינהו אלא לאו דמודעי להו שמע מינה **ובאי אולמיה דהך מהך** מהו דתיבוא צרה קלא אית לה קמ"ל גופא אמר רבי אלעזר אע"פ שנחלקן ב"ש וב"ה בצרות מודים שאין ממזר אלא ממזי שאיסורו איסור ערוה וענוש כרת מאן מודים אילימא ב"ש לב"ה פשיטא בני חייבי לאוין כשרים נינהו אלא ב"ה לב"ש היא גופא חייבי כריתות היא לעולם ב"ש לב"ה ולאפוקי מדר' עקיבא דאמר יש ממזר מחייבי לאוין קמ"ל דאין ממזר מחייבי לאוין ת"ש (א) אע"פ שנחלקו ב"ש וב"ה בצרות ובאחיות בגט ישן ובספק אשת איש ובמגרש את אשתו ולנה עמו

כפונדק בכסף ובשוה כסף בפרוטה ובשוה פרוטה לא נמנעו ב"ש מלישא נשים מבית הלל ולא ב"ה מבית שמאי ללמודך שחיבה וריעות נוהגים זה בזה לקיים מה שנאמר י'האמת והשלום אהבו ר"ש אומר נמנעו הן מן הוראי ולא נמנעו מן הספק אי אמרת בשלמא עשו משום הכי נמנעו אלא אי אמרת לא עשו אמאי נמנעו ותסברא נהי נמי דעשו בשלמא בית הלל נמנעו מבית שמאי דחייבי כריתות נינהו וממזרים הם לב"ה אלא ב"ש אמאי נמנעו מב"ה בני חייבי לאוין נינהו וכשרים נינהו כדאמר רב נחמן בר יצחק לא נצרכה אלא לצרה עצמה ה"נ לא נצרכה אלא לצרה עצמה ובמ"ש מן הוראי דאיסורא הוא ספק נמי איסורא הוא לא תיבא מן הספק אלא איבא מן הסתם דמודעי להו ופרשי ומאי קמ"ל דאהבה וריעות נוהגים זה בזה היינו רישא הא קמ"ל דכולה ר"ש היא תא שמע (א) דאמר רבי יוחנן בן גורי היאך הלכה זו רוחות בישראל נעשה בדברי ב"ש הולד ממזר לדברי ב"ה נעשה בדברי ב"ה הולד פגום לדברי ב"ש (ב)בואו ונתקן להן לצרות

(א) [מוספתא פ"א], (ב) [לעיל יג: לקמן כו.], (ג) [גיטין עג.], (ד) בס"א: עה דקתני ראוה שנתייחדה עמו בצאפלה כו' ואמ', (ה) [קדושין ב.],



**תורה אור השלם**

1. בה אמר יי' צבאות צום הקריעי וצום הקמישי וצום השביעי וצום העשירי יתקיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמערדים טובים וקאמת ויהשלום אבהו:

זכריה ח יט



**הגהות הב"ח**

(א) רש"י ד"ה ובספק וכו' אשת איש כדתניא בפי' מי שאהזו מה היא כל וכו': (ב) שם פא"ד גט שני דהתם איפלגו צה ר' יוסי כל"ל ומיבית ובפי' מי אשחזו קורדייקוס מנחק: (ג) ד"ה גט ישן והמגרש:

